

Rune Fardal, studerer psykologi

Personlighetsforstyrrelser med hovedvekt på narsissistisk problematikk i relasjon til barn
<http://www.sakkyndig.com> mail: rune@fardal.no

Skremmende kunnskapsmangel fra Psykologforeningen om høykonflikt barnefordelingsaker!

8 juni, 2013, Oppdatert 10.06.2013

Utskrift : <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/sakkyndig.pdf>

Mye tyder på at mange psykologer ikke evner skille mellom rollen som sakkyndig og rollen som terapeut i barnefordelingsaker. Deres jobb for domstolen i slike saker er å belyse kompliserte konflikter for domstolen og partene. Deres jobb er ikke primært slik vi ser i mange saker i dag og drive brannslukning i den tro at de reduserer konflikten. Dessverre har det helt fra psykolog Rønbeck kom med sin "Konflikt og forsonings" – teori, blitt viktigere å redusere partenes konflikt, enn å beskrive konkret konfliktens dynamikk. Rønbecks teori har vist seg ikke virke, det er i dag høyere konflikt enn noen gang og de saker der hans teori har vært benyttet har ikke statistisk vist redusert konflikt. Hele tenkningen bak "Konflikt og forsoning" er grunnet på terapeutiske prinsipper. Den terapeutiske frykten for å stigmatisere personlighetsforstyrrede bidrar til at barn ødelegges for livet.

BT gjengir 7.6,2013, psykolog Knut Ragnar Knutsen beskrivelse av at "*I saker med høy konflikt etter samlivsbrudd har ofte en av foreldrene klare innslag av personlighetsforstyrrelse*". Han utdyper dette med at det i denne høykonfliktgruppen ikke alltid er slik at begge foreldre *er* interessert i å komme frem til en løsning for *barnas* beste. For mange slike er *konflikt* en måte å opprettholde *kontakt*, heller negativ kontakt enn ingen kontakt.

Dessuten er det pr. definisjon ikke mulig å få til kompromisser med for eksempel narsissistisk forstyrrede personer som man ofte finner i høykonflikt barnefordelingssaker. Jeg beskriver mye av dette i artikkelen:

"Konflikt og forsoning", en gavepakke til narsissistiske foreldre.

Beskrivelser som nevnt over finner vi mange steder i faglitteratur. Psykolog Knut Rønbeck som "grunnla" den modell barnefordelinger i dag bygger på, skrev i Tidsskrift for Psykologforeningen i 2003 følgende: "*Internasjonal forskningslitteratur rapportere at det er i forhold til foreldre med karakterforankrede problemer [les: personlighetsforstyrrelser] og foreldrepar hvor den ene eller begge handlingsrom er sterkt begrenset av utenforliggende hensyn, det er vanskeligst å forhandle frem omforente løsninger (Johnston & Roseby, 1997). Eksempel på utenforliggende hensyn kan være at en mor eller far må svare for seg ovenfor egne foreldre som stiller seg svært kritisk til sin sønns eller datters motpart*".

Psykologiprofessor Frode Thuen beskriver det samme i sin bok *Livet som deltidsforelder* (2004, s. 80) at: "*Man kan som forelder bli offer for en konflikt man egentlig ikke er ansvarlig for. Det er særlig relevant i de tilfeller hvor en av partene har et personlighetsavvik, og dette ser ut til å være svært utbredt i de mest konfliktfylte sakene*" og videre (s.81): "*De med en alvorlig narsissistisk skade hadde i tillegg til alt det man så hos de to andre grupper, utviklet rene paranoide forestillinger om den andre forelder*"

En rekke andre fagfolk i inn og utland beskriver den samme dynamikk i disse høykonfliktsaker og et gjennomgående trekk er en ekstrem **narsissistisk sårbarhet**. Med andre ord, mennesker med ødelagte selvbilder som benytter primitive psykologiske forsvarsmekanismer som projektiv identifikasjon, projeksjon, benekting, splitting og reaksjonsdannelse for å opprettholde en falsk uklanderlig fasade som dekker over alvorlig underliggende psykopatologi. Typisk finner vi dette i narsissistisk, psykopatisk og dels borderline dynamikk. Personligheter som for omgivelsene fremstår som guds gave til barn, men som under 4 øyne ødelegger barn fra innsiden.

Det er denne gruppen i disse høykonfliktsaker Knutsen utaler seg om. Etter å ha fått innblikk i hundrevis av slike saker fra hele landet, kan jeg bekrefte at det Knutsen beskriver er høyst reelt. Det er en del foreldre i disse høykonfliktsaker som tilsynelatende på *face value*, fremstår som svært bekymret og tilsynelatende genuint opptatte av barnas beste etter skilsmisse. Dessverre opplever mange av disse barna en helt annen

virkelighet enn det omgivelsene oppfatter. Slike foreldre står bak store deler av den samværsabotasje man ser, samtidig som de kan stå frem i retten og gi uttrykk for at det er viktig at barnet har samvær med den andre forelder. Denne dobbeltkommunikasjonen er typisk for forsvarsmekanismen splitting der ulike affektive tilstander holdes strengt separert. Man kan ofte se at når man stresser slike personligheter, og da særlig covert narsissister, så nærmer de seg en psykotisk adferd der det er tydelig at forsvaret er i ferd med å bryte sammen. De blir usammenhengende, de hopper fra ett tema til et annet, de avbryter seg selv midt i en setning for så begynne snakke om noe helt annet og man kan tydelig se i deres ansiktstrekk at de er utilpass.

Mange av de barna som må leve med slike, må speile den voksnes behov istedenfor å få sine behov speilet av en normal voksen. De får sitt *Selv* ødelagt, de får ikke bygget opp en selvfølelse som gir dem en identitet, de lærer opp til å bli en del av den voksnes identitet. Deres *autonomi* blir ødelagt. Resultatet er psykisk problematikk resten av livet, bak en grandios feilfri fasade! Dette er krenkede barn som blir syke voksne.

I en slik setting er det flere toneangivende psykologer i psykologforeningen åpenbart blander kortene. Katrin Koch, leder av FOSAP, utaler at bruk av personlighetsforstyrrelser er "*uhensiktsmessig*". Hvorfor er det uhensiktsmessig?? Jo fordi det ikke bidrar til å redusere konflikten, med andre ord, det er ikke terapeutisk hensiktsmessig. Isteden skal man nærmest se bort i fra en personlighetsforstyrret i den naive tro på at det vil redusere konflikter. Det i seg selv, er et uttrykk for total mangel på kunnskap om hvordan personlighetsforstyrrelser fungerer!

Også andre psykologer mener det ikke er "*hensiktsmessig å sykliggjøre foreldre i konflikt*". Forsker Wenche Gulbrandsen mener det er viktig å "*møte begge foreldre som tilregnelige og omsorgsfulle personer*". Jeg fatter egentlig ikke hvordan det er mulig å komme med så naive utsagn. Det vitner om manglende forståelse for personlighetsforstyrrede og de problemer som følger i deres fotspor. Det går ikke an å møte slike med verken rasjonelle eller logiske argumenter. De er rett og slett ikke mottagelige for dette.

Leder i fagetisk råd Giskken Holst sier at "*høyt konfliktnivå kan få frem destruktive sider i mennesker, men som ikke av den grunn kan kaldes personlighetsforstyrrelser*". Det har hun rett i, men det utelukker ikke at en del av disse har disse trekkene mer permanent! Igjen synes det skinne

gjennom at det er viktigere å unngå å bruke belastende begreper (terapeutisk tenkning) enn det er å beskrive de faktiske forhold!

Tidligere leder i det etiske fagrådet, Nina Dalen, påpeker at *"det er en lite konstruktiv tilnæringsmåte å stemple den ene som syk. Det bidrar heller til å låse konflikten ytterligere."* Som om en konflikt med en personlighetsforstyrret person blir noe mer åpen av å benekte deres adferd! Igjen er fokus på å beskrive noe som ikke er, fremfor å kalle en spade for en spade. Det er ikke det å kalle noen for syk som låser en konflikt, det er det faktum at man har med en syk personlighet å gjøre som låser konflikten.

En slik terapeutisk tenkning i sakkyndige saker fremstår som toleransens tyranni. Man skal ta så mye hensyn til den "syke" at man slutter være sakkyndig og trer inn i en terapeutisk rolle. Sakkyndige skal beskrive ikke drive aktiv mekling.

Hele *"Konflikt og forsoning"* metodikken bygger på en terapeutisk tenkning. Selv tittelen speiler en slik vinkling. Det er åpenbart at fokuset på løsning går foran "barnets beste", det blir viktigere at to parter i en høy konflikt kommer til en løsning enn at barnet får vokse opp med den best egnede forelder. Når man har med en personlighetsforstyrrelse å gjøre da er ikke temaet hvem av forelderen som er best egent, fokuset er heller ikke å redusere konflikt, fokuset er å flytte barnet til den normale forelder. Bare det at man starter vurdere personlighetsforstyrredes omsorgsevne viser at fokuset ikke er på barnets utvikling og autonomi, men barnets funksjon som "medisin" for den forstyrrede personlighet!

Det er ingen tvil om at barn ødelegges av å vokse opp med en personlighetsforstyrret person med narsissistisk, psykopatisk, borderline problematikk. Dessverre synes ikke mange sakkyndige forstå hvor alvorlig dette er for et barn.

Felles for alle disse psykologer som er kritiske til personlighetsforstyrrelser, er at de ikke synes forstå hva den sakkyndiges rolle er i slike barnefordelingssaker. De synes ute av stand til å forstå at konflikter med personlighetsforstyrrede ikke *kan* løses. Det er jo dette som er kjernen i deres personlighet, den er ekstremt rigid! Den er ikke tilpasningsdyktig i det hele tatt. For et barn som har behov for autonomi for å utvikle seg normalt, en ungdom i løsrivelsesfasen, så er dette livsfarlig.

Dette vitner om alvorlig kunnskapsmangel på personlighetsforstyrrede og at de åpenbart blander terapi med sakkyndighet. Det fremgår meget klart at deres syn er **terapeutisk fundert**. Bedre å fortie virkeligheten enn å vekke den personlighetsforstyrredes vrede! Dette fungerer i en individbasert terapi der fokuset er å finne seg selv, det fungerer ikke i en barnefordelingssak.

I 2008 skrev jeg en artikkel i dagbladet kalt:

"Psykologer kan gi barna til psykopat foreldre".

Der problematiserer jeg nettopp at sakkyndige psykologer blander sin klinisk terapeutiske rolle med sin sakkyndige rolle. Dette er livsfarlig. I en terapeutisk setting skjer det en **rolleutvikling**, mens i en sakkyndig setting skjer det en **rolleavklaring**. Dette er vesentlig forskjellige prosesser.

En sakkyndigs rolle er å beskrive en situasjon, en terapeuts rolle er å øke livskvaliteten. En sakkyndige har et objektivt forhold til observanden, en terapeut har et subjektivt forhold til pasienten. En sakkyndig er en detektiv som skal klargjøre faktum for domstolen, en terapeut er individets medhjelper på vegen til å finne seg selv. Det fremgår helt tydelig av de nevnte psykologers kritikk av Knutsen at deres fokus er på pasientnivå, ikke som undersøkende og beskrivende sakkyndige som skal avklare.

Det er blitt et så sterkt fokus på å *løse konflikten*, fremfor å *se barnets beste*, at man vektlegger de voksnes behov foran barna. Igjen, jeg snakker om de mest konfliktfylte saker, der man åpenbart har med personlighets avvik å gjøre. "*Konflikt og forsoning*" modellen kan sikkert fungere i mange av de sakene der foreldrene kan snakke sammen, være rasjonelle, men den

fungerer ikke i saker der man har med irrasjonelle mennesker å gjøre. Disse forstyrrede snakker både sakkyndige og dommere etter munnen til saken er over, deretter opphører alt samarbeid. For slike er det *my way* som gjelder og denne er ofte styrt av primitivt hat, behov for oppreisning for barndommens traumer og misunnelse. "Hvorfor skal du ha barna som har ny kone"? Primitiv sjalusi utløser barndomstraumenes nevralt nettverk og med det affektadferd.

I det som er denne saks tema, nemlig personlighet hos foreldre i de mest konfliktfylte barnefordelingssaker kan man ikke begynne slik en del tar til orde for å snakke om "*uhensiktsmessig og sykelligjøring*"! Den sakkyndiges jobb er å beskrive foreldrenes personlighet og relasjon til omgivelsene og barna, ikke rette opp i denne relasjon. Man skal beskrive foreldrenes adferd og omsorg for barnet. Da kan man ikke ha et utgangspunkt der man av hensyn til den ene, utelater alvorlige adferdstrekk som åpenbart skader barnet, fordi det kan "*låse konflikten*"! I det øyeblikket man tenker slik er man en del av konfliktens premissleverandører. Å unnlate ta opp psykopatiske trekk, narsissistiske trekk og lignende, betyr at man begynner selektere ut deler av en konflikt. Da er man allerede part i konfliktens dynamikk.

Konflikten skal løses i rettsalen, det er dommerens oppgave å avsi kjennelse i konflikten. I dag blander sakkyndige psykologer seg så mye inn i relasjonen at de ofte ender opp på den forstyrredes side, det er der de gjenkjenner det de har lært noe om, nemlig sykelighet. Dessverre mangler alt for mange kunnskap om narsissistens manipulasjon.

Den sakkyndige har et personlig ansvar for å fortelle domstolen hvem som er best egent som forelder, hvem som er i emosjonelt vater, hvilken personlighet som er best egent for et barn å utvikle seg i, ikke ta taktisk terapeutiske hensyn.

Noen ganger undrer jeg meg på om ikke politiet burde hatt sakkyndigrollen og ikke disse, unnskyld uttrykket, psykobablende psykologer. Når domstolen skal fatte sin beslutning skal det bygge på barnets beste, på dokumenterte fakta og ikke som vi ser i mange saker i dag, av hensyn til en forelder. Terapeutiske beskrivelser er subjektive, sakkyndige skal være objektive og etterprøvbare.

En rekke barnefordelingssaker de siste årene har fått fatale utfall nettopp fordi sakkyndige og helsevesen blander den **aktuariske metode** med den terapeutiske. I Andebu ble Christoffer slått helseløs og drept av stefar mens

barnevern og lege var mest opptatt av å holde hans far på avstand for ikke å skape konflikt og vansker for Christoffer sin mor. Åpenbart manipulert av mor.

I Alvdalsaken så vi det samme, før tingretten sparket den sakkyndige psykolog Willock for udugelighet. Vi så det samme i Kvamsaken, en barnefordelingssak som gikk over 14 år, der barnevern og sakkyndig var mer opptatt av å beskytte en åpenbart personlighetsforstyrret mor, fremfor barna, igjen med tragisk utfall.

Gulbrandsen (2013) angir rundt 3000 barnefordelingssaker i året, 10% av disse er høykonfliktsaker som blir gjengangere i domstolen, der det er umulig å få til en løsning. I en rekke av disse sakene ser man slik jeg beskrev over at det er en forelder med avvikende personlighet. Foreldre som ikke vil ha noen løsning, foreldre så krenket i egen barndom at det å vinne, les: ikke miste ansikt, blir viktigere enn barnets beste. Dette er personer uten empati, egosentriske og selvopptatte. Å argumentere rasjonelt og logisk mot slike er som å forklare en kreasjonist at jorden faktisk er 4.8 milliarder år og ikke 6000 år gammel. Uansett hvilke bevis man legger frem blir de avfeid. Igjen, disse problemer med å forholde seg rasjonelt til fakta som ikke passer deres virkelighetsbilde, er typisk for personlighetsforstyrrede.

Personlighetsforstyrredes kognitive tankemønster og skjema er ekstremt rigide. De er ikke mulig å påvirke ved å være tolerant. De kan ikke forandres. De er ubeviste for pasienten. Den som ikke forstår dette har intet i en høykonflikt barnefordelingssak å gjøre.

Rasjonell, logisk og dokumenterbar argumentasjon går ikke hjem hos personlighetsforstyrrede. Det er nettopp det som kjennetegner slike. Deres virkelighets forståelse er bygget på **vrangforestillinger**, for dem er det *my way or the highway!* Da kan man ikke som enkelte psykologer driver, unnlate kalle en spade for en spade. Den eneste som tjener på dette er den personlighetsforstyrrede, og som jeg beskrev i min artikkel i dagbladet, barn i slike settinger går fysisk og psykisk til grunne.

Etter å ha studert slike saker i en årrekke, lest det som er å lese om denne problematikk de siste 15 år, er det min klare oppfatning at i barnefordelingssaker med høyt konfliktnivå, så må man raskt gjøre faglige evalueringer på om det foreligger personlighetsforstyrrelse eller ikke. Fremviser en av partene en rigid adferd uten evne til å se den andres side, så ser de heller ikke barnets side og behov. Å mekle mot en personlighets-

forstyrret person gir **aldri** et varig resultat. Det er nettopp deres ustabilitet, vansker med avtaler, vansker med alt som ikke behøver være vanskelig, som gjør at barnet og den normale forelder går til grunne. Forstår man ikke dette så har man ikke noe i en sakkyndig rolle å gjøre.

Ofte får personlighetsforstyrrede både barnevern, skole, sakkyndige og dommere med seg i kampen mot den normale forelder og barnet. Hvordan er dette mulig om det ikke følger av alvorlig kunnskapsmangel?

Christoffersaken er en slik, der hans far ble holdt på avstand av barnevernet som åpenbart misforsto. Kvamsaken er slik der sakkyndig og barnevernet holdt far på avstand og der barnet utvikles diabetes1 og PAS som følge av de belastninger det ble påført i mors miljø. Bjugnsaken hadde den samme dynamikk, sakkyndige uten fnugg av innsikt i komplekse mekanismer, skadet en hel bygd fordi man fullstendig misforsto problematikken.

Klette (2008), I tidsskrift for legeföreningen, beskriver godt de skadelige utfall det er for barn å vokse opp med personlighetsforstyrrede foreldre: "*En stadig økende mengde empiri er i ferd med å utdype og klargjøre sammenhenger mellom tilknytningsrelaterte traumer i barndommen og ulike psykiske lidelser.*" Og nettopp tilknytningen er det som skades når man vokser opp med en personlighetsforstyrret forelder. Dette er en nødvendig følge av slike foreldres egne udekte behov. De kan ikke selv se dette fordi dette er fortrent og ubevisst for dem.

Det er derfor absolutt nødvendig å ta Knutsens beskrivelser om forekomst av personlighetsforstyrrelse i høykonflikt barnefordelingsaker på alvor. Det er barnets behov som må i søkelyset og ikke foreldres såre følelser. Barneminister Thorkildsen, med sitt fokus på det *biologiske prinsipp*, går så langt som å si at det er bedre at en uskyldig forelder mister samvær, enn at et barn skal utsettes for vold. I virkeligheten sørger mange psykologer og barnevern for å beskytte en forstyrret forelder fremfor barnet. De lar barnet vokse opp i vold fremfor hos en normal forelder.

Det må bli en økt bevissthet rundt denne problematikken, for den ødelegger 1000 vis av barn hvert eneste år. Barn som havner hos en forelder med en adferd i tråd med en personlighetsforstyrrelse og som ikke har en annen forelder som kan balansere det forvridde virkelighetssyn slike skaper, er dømt til å bli psykisk ødelagt. Barn har ingen forutsetninger til å unngå de negative følger slik påvirkning får.

Det psykologer burde gjort i slike saker var gjennom terapi hjelpe slike forstyrrede foreldre til å forstå at det handler om barnets behov og at de ikke må føle seg krenket om den andre forelder får omsorgen.

Alle barn knytter seg til sine omsorgspersoner, også om denne er forstyrret eller voldelig. Dessverre har en rekke saker vist at mange sakkyndige, dommere og barnevern fremdeles lever i den villfarelse å tro at fordi et barn har bodd lenge med en forelder, så bør det fortsette bo der. Det er på høy tid man sette kvaliteten på omsorgen foran tid. Barn knytter seg også til overgripende foreldre. Foreldrefiendtlighetsproblematikk (PAS) har ofte utspring i nettopp narsissistisk forstyrrede foreldre som har behov for barnet som narsissistisk supply, for å dekke egne udekte emosjonelle behov. De ser på barnets samvær med en normal forelder som en trussel mot deres behov for barnet. Barnet kunne jo fått et normalt syn på virkeligheten, fått korrigert den hjernevask slike foreldre bedriver. En slik adferd er typisk for personlighetsforstyrrelser.

Når Psykologforeningens "elite" så begynner å snakke om den forstyrrede forelders følelser på bekostning av barnet er det å håpe at flere forstår at en slik yrkesutøvelse ikke er i tråd med de etiske og vitenskapelige prinsipper man forventer slike fagfolk skal opptre under. Det er ikke rart at stadig flere klager på sakkyndige psykologer. Antagelig vil det her ligge enorme erstatningskrav etter hvert som stadig flere blir oppmerksomme på denne problematikk .

Husk at dersom man hadde lyttet til de fagfolk som beskrev Anders Behring Breiviks mors *boderline personlighetsforstyrrelse* som uforenlig med den unge Breiviks behov, de som ville flytte ABB bort fra sin psykisk syke mor, så ville antagelig 77 mennesker vært i live i dag. Isteden ble morens behov vektlagt! Som sagt dette er livsfarlig.

Vi ser denne problematikken rundt narsissistiske drap ved skilsmiss, vi ser problematikken i skoleskytinger som ofte har den samme problematikk i bunnen.

Det er på høy tid man tar barnets beste på alvor og slutter prioritere forstyrrede voksnes såre følelser.